

Briuselis, 2021 m. rugsėjo 20 d.
(OR. en)

11840/21

Tarpinstitucinės bylos:

2021/0211(COD)
2021/0200(COD)
2021/0201(COD)
2021/0197(COD)
2021/0206(COD)

ENV 636
CLIMA 242
ENER 380
TRANS 553
ECOFIN 845
AGRI 422
FORETS 45
MI 672
CODEC 1230

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinųjų atstovų komitetui / Tarybai

Dalykas: Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys

a) Direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą, peržiūra siekiant įgyvendinti naujojo 2030 m. klimato srities tikslo užmojį ir susiję pasiūlymai

b) Reglamento (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, peržiūra

c) Reglamento (ES) 2018/841 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir absorbuojamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją peržiūra

d) Reglamento (ES) 2019/631, kuriuo nustatomos naujų lengvųjų automobilių ir naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių išmetamo CO₂ normos, peržiūra

e) Reglamentas, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas

– Pasikeitimas nuomonėmis

Rengiantis pasikeitimui nuomonėmis 2021 m. spalio 6 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, delegacijoms priėdė pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas ir klausimai, kurie padės struktūrizuoti diskusiją.

Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su informaciniu pranešimu ir klausimais, pateiktais šio pranešimo priede, ir perduoti juos Tarybai rengiantis pasikeitimui nuomonėmis.

**Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys
Pranešimo dokumentas pasikeitimui nuomonėmis
2021 m. spalio 6 d. Tarybos (aplinka) posėdyje**

ĮVADAS

2021 m. liepos 14 d. Europos Komisija pateikė vadinamąjį „Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį“ – pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rinkinį, kuriuo siekiama ES klimato ir energetikos politikos sistemą suderinti su jos naujuoju plataus užmojo tikslu iki 2030 m. bent 55 % sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį ir nuolat daryti pažangą siekiant jos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo. Rinkinį sudaro keli glaudžiai tarpusavyje susiję pasiūlymai, kuriais iš dalies keičiami esami teisės aktai arba nustatomos naujos iniciatyvos įvairiose politikos srityse ir ekonomikos sektoriuose, įskaitant klimato, energetikos, transporto, pastatų, žemės naudojimo ir miškininkystės sektorius. Be to, 2021 m. pabaigoje turėtų būti pateikti keli su energetika susiję pasiūlymai. Dauguma pasiūlymų yra tiesiogiai arba netiesiogiai susiję su kitais rinkinio pasiūlymais, ir jais siekiama, kad jie vienas kitą sustiprintų.

Visais pasiūlymais siekiama sudaryti sąlygas ES pasiekti savo tikslus sąžiningu, ekonomiškai efektyviu ir konkurencingu būdu ir prisidėti prie žaliosios ir teisingos ES ekonomikos pertvarkos laikantis Europos žaliojo kurso tikslų. Klimato ir energetikos srities teisės aktų sistemos peržiūra taip pat turėtų sudaryti sąlygas ES įgyvendinti savo tarptautinius įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą, visų pirma atnaujintus nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, laikantis padidinto 2030 m. užmojo. Komisijos pasiūlymais taip pat siekiama prisidėti prie Europos ekonomikos atsigavimo po COVID ir ilgalaikio Europos Sąjungos atsparumo.

Taryboje pasiūlymai bus svarstomi keturių sudėčių – aplinkos, energetikos, transporto ir ekonomikos ir finansų reikalų – Tarybos posėdžiuose. Penkios su klimatu susijusios iniciatyvos, kurių svarstymas priklauso Aplinkos tarybos kompetencijai, yra pagrindinė Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio dalis, o svarbiausia varomoji jėga – didesnis ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) užmojis, taip pat Pastangų pasidalijimo reglamente (PPR) nustatyti didesni nacionaliniai tikslai ir priemonės gamtiniams absorbentams didinti pagal Reglamentą dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF). Pasiūlytomis sugriežtintomis lengvųjų automobilių ir furgonų išmetamo CO₂ kiekio normomis siekiama padėti valstybėms narėms pasiekti savo didesnius nacionalinius tikslus ir kartu skatinti technologines inovacijas šiame sektoriuje. Siūlomo naujo Socialinio klimato fondo (SKF) tikslas – spręsti siūlomos naujos apyvartinių taršos leidimų prekybos pastatų ir kelių transporto sektoriuose sistemos socioekonominio poveikio klausimus.

Neseniai pradėtos diskusijos techniniu lygmeniu dėl šių iniciatyvų ir prie jų pridedamų poveikio vertinimų. Delegacijos vis dar nagrinėja pasiūlymus ir iki šiol pateikė tik bendras ar preliminaras pastabas. Iniciatyvų apžvalga pateikiama toliau.

PAGRINDINIAI PASIŪLYMŲ ELEMENTAI

Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) reforma¹

Komisija siūlo išsamų **esamos ATLPS** pakeitimų rinkinį, kurį įgyvendinus bendras sektorių, kuriems taikoma ATLPS, išmetamas teršalų kiekis iki 2030 m. turėtų sumažėti 61 %, palyginti su 2005 m. – šiuo metu šis tikslas yra 43 %. Didesnis užmojis turi būti pasiektas išplečiant ATLPS taikymo sritį ir sugriežtinant dabartines jos nuostatas.

¹ ATLPS reformą sudaro trys pasiūlymai: du pasiūlymai iš dalies keisti ATLPS direktyvą (vienu iš šių pasiūlymų taip pat iš dalies keičiamas Reglamentas dėl jūrų transporto išmetamo anglies dioksido kiekio stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo ir Sprendimas dėl rinkos stabilumo rezervo) ir atskiras pasiūlymas iš dalies keisti Sprendimą dėl rinkos stabilumo rezervo.

Iki šiol **jūrų sektoriui** nebuvo taikomos privalomos išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemonės. Komisija siūlo jūrų sektoriaus išmetamą teršalų kiekį įtraukti į ATLPS, numatant laipsniško taikymo laikotarpį nuo 2023 m. iki 2026 m. Tai apims visą vykdant reisus ES viduje išmetamą teršalų kiekį ir 50 % vykdant reisus už ES ribų išmetamo teršalų kiekio².

Pagrindinis elementas **stiprinant ATLPS užmojį** – pasiūlymas padidinti linijinį mažinimo koeficientą nuo 2,2 % iki 4,2 % per metus, taip užtikrinant aukštesnę apyvartinių taršos leidimų skaičiaus mažinimo trajektoriją sistemoje. Be to, bus atliktas vienkartinis bendram leidimų skaičiui taikomo didžiausio ATL skaičiaus sumažinimas kartu pridėdamas leidimus, kad būtų atsižvelgta į sistemos taikymo išplėtimą įtraukiant jūrų sektorių.

Dabartinės nuostatos dėl **anglies dioksido nutekėjimo (nemokamų apyvartinių taršos leidimų paskirstymas)** bus iš esmės toliau taikomos padarius tam tikrų koregavimų. Tačiau tuose sektoriuose, kuriuose siūloma taikyti naująjį pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą (PADKM), nemokamų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo bus laipsniškai atsisakyta iki 2035 m., taip atspindint mokesčio, kuris pagal PADKM turės būti nustatytas importui, laipsnišką įvedimą nuo 2026 m. PADKM turės būti taikomas metalo ir plieno, cemento, trąšų, aliuminio ir elektros energijos sektoriuose.

Nemokamų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo **aviacijos sektoriuje** bus laipsniškai atsisakyta, o nuo 2027 m. bus taikomas visų leidimų pardavimas aukcione. Aviacijos sektoriuje taip pat bus taikomas padidintas linijinis mažinimo koeficientas. ATLPS ir toliau turėtų būti taikoma Europoje (įskaitant Jungtinę Karalystę ir Šveicariją) vykdomiems skrydžiams, taip pat siūloma, kad Tarptautinės aviacijos išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimo ir mažinimo sistema CORSIA būtų taikoma ES veiklos vykdytojams, kiek tai susiję su skrydžiais tarp Europos valstybių narių ir trečiųjų šalių, dalyvaujančių CORSA.

² Nesiūloma įtraukti vykdant reisus už ES ribų išmetamo teršalų kiekio siekiant 55 % tikslo.

Siekiant paremti šiuos didesnius užmojus, **Modernizavimo fondo ir Inovacijų fondo** apimtis padidinama, visų pirma Modernizavimo fondui skiriant papildomai 2,5 % lėšų, kurios turės būti paskirstytos 12 valstybių narių, kurių BVP vienam gyventojui yra mažesnis nei 65 % ES vidurkio, ir sukuriant naujus Inovacijų fondo finansavimo šaltinius. Fondų lėšų panaudojimo taisyklės yra pakoreguotos, *inter alia*, atsižvelgiant į ATLPS pakeitimus ir Žaliojo kurso politikos tikslus. Be to, siūloma, kad visas valstybių narių pajamas iš pardavimų aukcione būtų privaloma **skirti** su klimatu susijusiems tikslams.

Be priemonių, kurių imtasi pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą, Komisija siūlo ES lygmeniu taikyti anglies dioksido apmokestinimą iškastiniam kurui **pastatų ir kelių transporto sektoriuose**, kad tuose sektoriuose būtų pasiektas būtinas išmetamo teršalų kiekio sumažinimas laikantis bendro 2030 m. 55 % tikslo. **Nauja atskira apyvartinių taršos leidimų prekybos** pastatų ir kelių transporto sektoriuose **sistema** turėtų būti nustatyta nuo 2025 m., o nuo 2026 m. įsigaliojusių pareigos laikytis jos reikalavimų; šia sistema siekiama šiuose sektoriuose išmetamą teršalų kiekį iki 2030 m. sumažinti 43 %, palyginti su 2005 m. Pagal šią naują apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą sumažintas išmetamas teršalų kiekis bus įskaičiuojamas valstybėms narėms siekiant savo nacionalinių tikslų pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą. Didžiausias ATL skaičius (bendras leidimų skaičius) iš pat pradžių bus nustatytas remiantis pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą surinktais duomenimis, o iš pradžių nustatytas linijinis mažinimo koeficientas bus 5,15 %. Nemokamų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo sistema nenumatyta. Visos aukcionų pajamos turi būti naudojamos su klimatu ir energetika susijusiems tikslams, o 25 % pajamų bus skiriama Socialiniam klimato fondui.

Siekiant ir toliau užtikrinti stabilią ir gerai veikiančią ATLPS, siūloma peržiūrėti **rinkos stabilumo rezervą**, be kita ko, įtraukiant naujas nuostatas, susijusias su nauja atskira apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Atskiru pasiūlymu siekiama, kad bendro apyvartoje esančių apyvartinių taršos leidimų skaičiaus perkeliama dalis iki 2030 m. tebebūtų 24 %.

Pastangų pasidalijimo reglamentas (PPR)

Pasiūlymu siekiama iš dalies pakeisti 2018 m. Pastangų pasidalijimo reglamentą, kad jis būtų suderintas su naujuoju ES 2030 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslu. PPR nustatomi privalomi metiniai išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslai valstybėms narėms sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS direktyva arba LULUCF reglamentas. **PPR taikymo sritis lieka nepakitusi**, nors pagal siūlomą ATLPS direktyvos peržiūrą prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema išplečiama įtraukiant kelių transporto ir pastatų sektorius, o tai apimtų maždaug pusę PPR reglamentuojamų išmetamų teršalų kiekių.

Pagrindiniai dabartinio PPR pakeitimai yra susiję su tikslais ir lankstumo galimybėmis. Bendras išmetamo teršalų kiekio mažinimo tikslas sektoriuose, kuriems taikomas reglamentas, 27 ES valstybėms narėms **iki 2030 m. padidinamas nuo 29 % iki 40 %**, palyginti su 2005 m. Todėl valstybių narių indėlis siekiant bendro tikslo taip pat padidėja **10–50 %**, palyginti su 2005 m. lygiu. Skaičiavimo metodas ir toliau grindžiamas **BVP vienam gyventojui**, taikant ribotą skaičių **tikslinių pataisų** siekiant išspręsti ekonominio efektyvumo problemas ir atsižvelgti į konkrečias kai kurių valstybių narių aplinkybes. Be to, vienai valstybei narei tikslas padidinimas daugiausia 12 procentinių punktų. Kiekvienos valstybės narės metinėms išmetamo teršalų kiekio ribinėms vertėms taikomi trys skirtingi režimai: dabartinis reglamentas 2021–2022 m. nekeičiamas; trajektorijos koregavimas atsižvelgiant į naują 40 % sumažinimo tikslą 2023–2025 m. laikotarpiu; antrasis trajektorijos perskaičiavimas 2026–2030 m. laikotarpiui naudojantis naujausiais duomenimis apie išmetamus teršalų kiekius.

Komisija siūlo tam tikrus esamų **lankstumo galimybių** pakeitimus, visų pirma padalyti LULUCF lankstumo galimybes į du penkerių metų laikotarpius, kad valstybės narės per kiekvieną iš šių dviejų laikotarpių galėtų pasinaudoti puse šiuo metu turimų lankstumo galimybių. Be to, Komisija siūlo sukurti naują **papildomą rezervą**, po 2030 m. pervedant visus nepanaudotus LULUCF kreditus valstybėms narėms, kurioms reikia padėti joms siekiant įvykdyti jų individualius tikslus pagal PPR. Rezervo naudojimui taikomos specialios sąlygos, o pats rezervas pradėtų veikti tik tuo atveju, jei būtų pasiektas ES 55 % tikslas, laikantis Europos klimato teisės akte nustatytos grynojo absorbuojamo ŠESD kiekio indėlio ribos.

Reglamentas dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF)

Esamo reglamento peržiūros tikslai – nustatyti paprastesnes, skaidresnes ir veiksmingesnes atitikties taisykles ir tikslus, iki 2030 m. absorbuojamą ŠESD kiekį ES viduje padidinti bent iki 310 mln. CO₂ ekvivalento tonų ir nustatyti tikslą iki 2035 m. užtikrinti neutralaus poveikio klimatui ES žemės sektorių.

Iki 2025 m. iš esmės nebus pakeistos dabartinio LULUCF reglamento taisyklės, visų pirma vadinamasis nulinio debeto įsipareigojimas ir apskaitos principai. Tačiau **2026–2030 m. laikotarpiu** siūlomi **keli reikšmingi pakeitimai**: Tikslas **iki 2030 m. absorbuojamą ŠESD kiekį ES viduje padidinti bent iki 310 mln. CO₂ ekvivalento tonų** paskirstomas valstybėms narėms kaip **nacionaliniai tikslai**, atspindint kiekvienos valstybės narės dabartinius klimato kaitos švelninimo veiklos rezultatus LULUCF sektoriuje ir jai tenkančią tvarkomo žemės ploto dalį Sąjungoje. Tikslų taikymo sritis išplečiama įtraukiant visas žemės ataskaitų teikimo kategorijas, o atitiktis grindžiama šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitose nurodytu, o ne apskaitomu, išmetamu ir absorbuojamu dujų kiekiu. Siūlomas procesas apima linijinės trajektorijos siekiant bendro ES tikslo iki 2030 m., apibrėžimą ir metinių potikslų kiekvienai valstybei narei nustatymą įgyvendinimo aktais.

Pasiūlymo nuostatos taip pat bus taikomos **laikotarpiui po 2031 m.**: Nuo 2031 m. reglamento taikymo sritis būtų išplėsta **įtraukiant žemės ūkio sektoriuje išmetamus kitų, nei CO₂, teršalų kiekius** – tokiu būdu viena politikos priemonė apims visą žemės sektorių siekiant skatinti su žeme susijusių klimato kaitos švelninimo veiksmų sinergiją. Pasiūlyme taip pat nustatytas tikslas **iki 2035 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą jungtiniame sektoriuje**, o tam reikės reikšmingai padidinti anglies dioksido absorbciją, kad būtų galima subalansuoti likusius žemės ūkio sektoriuje išmetamus teršalų kiekius. Komisija ketina vėlesniu etapu pasiūlyti atskirų valstybių narių tikslus ir ES masto priemones laikotarpiui po 2030 m., atsižvelgiant į poveikio vertinimą ir naują pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Reglamentas dėl lengvųjų automobilių ir furgonų išmetamo CO₂ normų

Lengvųjų automobilių ir furgonų išmetamo CO₂ normomis prie didesnio ES klimato srities užmojo prisidedama daugiausia tuo, kad nustatomi **didesni ES masto teršalų mažinimo tikslai** 2030 m. ir nustatomas naujas 100 % tikslas 2035 m. – *de facto* tai reiškia, kad nuo 2035 m. ES rinkai nebebus teikiami lengvieji automobiliai ar furgonai su vidaus degimo varikliais. Siūlomais 2030 m. tikslais toliau diferencijuojami lengvieji automobiliai ir furgonai: lengviesiems automobiliams nustatytas tikslas bus padidintas nuo 37,5 % iki 55 %, o furgonams – nuo 31 % iki 50 %.

Be to, vadinamoji **netaršių ir mažataršių transporto priemonių paskatų sistema** nustos galioti 2029 m., todėl nuo 2030 m. gamintojai nebegalės ja naudotis siekdami savo konkretaus išmetamo teršalų kiekio mažinimo tikslo.

Reglamentas, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas

Komisija siūlo įsteigti Socialinį klimato fondą, kad būtų sprendžiami **siūlomos naujos apyvartinių taršos leidimų prekybos pastatų ir kelių transporto sektoriuose sistemos socioekonominio poveikio klausimai**. Remiantis socialiniais klimato planais, kuriuos turi parengti valstybės narės, fondo tikslas – teikti **paramos priemones ir investicijas**, kurios būtų naudingos pažeidžiamiems namų ūkiams, labai mažoms įmonėms ar transporto naudotojams ir kuriomis būtų siekiama didinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą, mažinti pastatų šildymo ir vėsinimo sistemų priklausomybę nuo iškastinio kuro, integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, taip pat suteikti galimybes naudotis netaršiomis ir mažataršėmis judumo ir transporto priemonėmis. Fondas taip pat gali apimti **laikiną tiesioginę pajamų paramą**.

Pagal pasiūlymą fondui 2025–2032 m. laikotarpiu skiriama iš viso **72,2 mlrd. EUR**, taikant lėšų paskirstymo metodiką, kuria siekiama spręsti problemas, susijusias su numatomu nevienodu siūlomo ATLPS išplėtimo poveikiu atskiroms valstybėms narėms ir jų viduje. Valstybės narės pačios turėtų finansuoti bent 50 % visų socialinių klimato planų išlaidų, naudodamos pajamas, gautas aukcionuose pardavus apyvartinius taršos leidimus pagal naująją sistemą.

Fondui įsteigti reikės iš dalies pakeisti 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą ir Sprendimą dėl nuosavų išteklių.

KLAUSIMAI MINISTRAMS

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ministrų prašoma 2021 m. spalio 6 d. Tarybos (aplinka) posėdyje pasikeisti nuomonėmis remiantis šiais dviem klausimais:

- *Atsižvelgiant į tai, kad pirmiau nurodytos penkios su klimatu susijusios iniciatyvos yra bendro Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio dalis ir yra glaudžiai tarpusavyje susijusios, ar šios iniciatyvos yra subalansuotas politikos priemonių derinys, kuriuo būtų užtikrintas reikiamas išmetamo teršalų kiekio mažinimas ekonomiškai efektyviu būdu, taip pat sąžiningas naštos pasidalijimas tarp ekonomikos sektorių, valstybių narių ir piliečių?*
- *Konkrečiau, ar šiomis iniciatyvomis, įskaitant siūlomą naują apyvartinių taršos leidimų prekybos pastatų ir kelių transporto sektoriuose sistemą, užtikrinama tinkama sinergija ir paskatos, kad būtų pasiektas reikiamas užmojis tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu? Šiuo atžvilgiu kaip vertinate atskirų pasiūlymų indėlį siekiant didesnio užmojo, įtvirtinto Europos klimato teisės akte?*